

Організатори:

Інститут наукового прогнозування (м. Київ)
 кафедра економічної теорії Львівської
 комерційної академії
 кафедра суспільно-політичних наук Вінницького
 національного технічного університету
 кафедра філософських та соціальних наук
 Чернівецького торговельно-економічного
 інституту Київського Національного торговельно-
 економічного університету
 Інститут реклами (м. Київ)
 Кримський інститут економіки та господарського
 права (Севастопольська філія)
 Громадська організація "Асоціація "Аналіткум"
 (м. Вінниця)
 Міжнародне товариство прав людини (Українська
 секція)
 Українське товариство російської культури "Русь"
 Центр міжнародного наукового співробітництва,
 видавництво «ТК Меганом»
 Збірник включено до
 наукометричної бази даних
 «Російський індекс наукового цитування» («РІНЦ
 SCIENCE INDEX»).

РОССИЙСКИЙ ИНДЕКС
 НАУЧНОГО ЦИТИРОВАНИЯ
Science Index *
РОССИЙСКИЙ ИНДЕКС
 НАУЧНОГО ЦИТИРОВАНИЯ
Science Index *

Ліцензійний договір № 776-07/2013К
від 26.07.2013
 Офіційний сайт
<http://www.int-konf.org>

Founder:

Institute of Scientific Forecasting (Kyiv)
 Department of Economics, Lviv Academy
 of Commerce
 Department of social and political sciences,
 Vinnytsia National Technical University
 Department of Philosophy and Social
 Sciences Chernivtsi Trade and Economics
 Institute Kyiv National Trade and Economic
 University
 Universities' Institute of Advertising (Kyiv)
 Crimean Institute of Economics and
 Commercial Law (Sevastopol branch)
 NGO "Association "Analitkum" (Vinnytsia)
 International Society for Human Rights
 (Ukrainian section)
 Ukrainian Society of Russian Culture "Rus"
 Center for International Scientific
 Cooperation, publishing "TK Meganom"
 Registered by «РІНЦ
 SCIENCE INDEX»

РОССИЙСКИЙ ИНДЕКС
 НАУЧНОГО ЦИТИРОВАНИЯ
Science Index *
РОССИЙСКИЙ ИНДЕКС
 НАУЧНОГО ЦИТИРОВАНИЯ
Science Index *

Registration Certificate № 776-07/2013К
dated 26.07.2013
 Official site
<http://www.int-konf.org>

Оргкомітет:

Башнянин Г. І., доктор економічних наук
 Бабенко А. Г., доктор економічних наук
 Корнієнко В. О., доктор політичних наук,
 академік Української академії політичних наук
 Ореховський В. О., доктор історичних
 наук
 Юрій М. Ф., доктор історичних наук, академік
 Національної Академії Наук України
 Чурюмов К. І. член- кореспондент Національної
 Академії Наук України, академік Нью-Йоркської
 Академії наук
 Жалко-Титаренко В. П., доктор медичних наук
 Чікарькова М. Ю., доктор філософських наук
 Балалов О. П., кандидат мистецтвознавства

Амурський Е. Е., кандидат педагогічних
 наук, академік МАБЕТ
 Антонович С. А., кандидат педагогічних
 наук
 Биков О. М., кандидат юридичних наук
 Прищенко С. В., доктор наук у галузі
 дизайну
 Бикова Т. В., кандидат філологічних наук
 Денисюк С. Г., доктор політичних наук,
 Докаш О. Ю., кандидат політичних наук
 Коваль Л. М., кандидат економічних наук
 Безаров О. Т., кандидат історичних наук

БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ВИЩОГО ВІЙСЬКОВОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	88
Нечипор Н. М.	
НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНО-СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	94
кандидат педагогічних наук, Оліяр М. П.	
КРЕАТИВНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСОБИ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ	104
канд. пед. наук, доцент, Танана С. М.	
ФУНКЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	109
доцент, Короткіх М. А.	
ПОНЯТТЯ «АВТЕНТИЧІСТЬ» У СУЧАСНИХ ТЕОРЕТИЧНИХ І ЕМПІРИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	115
канд. психол. наук, Лукомська С. О.	
ФЕНОМЕН АВТЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ПСИХОЛОГІЇ	120
кандидат психологічних наук, Столярчук О. А.	
РОЗДІЛ IV. ПИТАННЯ ФІЛОСОФІЇ	
ТЕОРІЯ ДИСКУРСУ Е. ЛАКЛАУ ТА ПІ. МУФФІ І ЇЇ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНУ ФІЛОСОФІЮ ПОСТМАРКСИЗМУ	125
Казак С. О.	

УДК 159.9. 07: 378.12

ФЕНОМЕН АВТЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ПСИХОЛОГІЇ

кандидат психологічних наук, Столярчук О. А.
Київський університет імені Бориса Грінченка, Україна, Київ

У роботі розглянуто поняття автентичності особистості та визначено специфіку прояву цієї риси щодо викладача психології. Автентичність особистості викладача психології охарактеризовано як сприятливу рису для його успішної фахової самореалізації та взаємодії зі студентами. Розкрито базові функції та провідні механізми досягнення автентичності викладачем психології. Проаналізовано типові внутрішні та зовнішні бар'єри вираження автентичності викладачем психології.

Ключові слова: автентичність, особистість, викладач психології, вища школа, особистісна автентичність, самоаналіз, саморозкриття, перфекціонізм.
кандидат психологических наук, Столярчук О. А. Феномен автентичности личности преподавателя психологии / Киевский университет имени Бориса Гринченко, Украина, Киев

В работе рассмотрено понятие автентичности личности и определена специфика проявления этой черты у преподавателя психологии. Автентичность личности преподавателя психологии охарактеризована как качество, способствующее его успешной профессиональной самореализации и взаимодействию со студентами. Раскрыты базовые функции и ведущие механизмы достижения автентичности преподавателем психологии. Проанализированы типичные внутренние и внешние барьеры выражения автентичности преподавателем психологии.

Ключевые слова: автентичность, личность, преподаватель психологии, высшая школа, личностная автентичность, самоанализ, самораскрытие, перфекционизм.

PhD in Psychology, Stoliarchuk O. A.. The phenomenon of authenticity personality of psychology teacher / Boris Grinchenko Kyiv University, Ukraine, Kyiv

This article examined the notion of authenticity personality and defined the specific of its manifestation concerning the psychology teacher. The authenticity of personality of psychology teacher was described as a favorable feature for its successful professional implementation and interaction with students. It was revealed the basic functions and leading mechanisms of achieving the authenticity by psychology teacher. It was analyzed typical internal and external barriers of expression the authenticity of psychology teacher.

Keywords: authenticity, personality, psychology teacher, high school, personal authenticity, self analysis, self-disclosure, perfectionism.

Вступ» За довідниковими даними, автентичність у широкому розумінні гуманіється як вірогідність, відповідність першоджерелам [1, с. 10]. Представники гуманістичного напрямку психології почали застосовувати це поняття щодо особистості, розглядаючи зокрема автентичність як справжність або природність, істинність людини (Д. Бюдженталь, А. Ленгле, С. Мадді, Р. Мей). У російській психології автентичності надано увагу й огшс у межах проблеми самовизначення і життєтворчості особистості (А. Асмолов, Д. Леонтьев, В. Слободчиков тощо). Проблема автентичності особистості постає предметом вивчення й вітчизняних психологів (В. Доріченко, В. Зликов, З. Карпенко, Н. Когутяк, В. Татенко та інш.). Більшість досліджень присвячені вивченню проблеми досягнення автентичності особистістю психолога. Наразі є слушною теза, що автентичність людини є фундаментальною основою її індивідуальності і смисловим підґрунтям життєвої та професійної самоактуалізації [2, с. 75]. Однак феномен автентичності особистості викладача психології ще не потрапив у фокус наукового вивчення, що і зумовило тематику нашого дослідження. Отже, **метою статті** є висвітлення результатів теоретичного аналізу виявів автентичності як особистішої якості викладача психології вищої школи.

Виклад основного матеріалу

Появі поняття автентичності у психологічній термінології ми завдячуємо американському психологу Дж. Бюдженталку який тлумачив це поняття як процес проживання власного життя, присутність у ньому, В свою чергу присутність є не просто фізичним існуванням, а усвідомленням своєї суб'єктності та суб'єктивності, контакт із внутрішнім світом [3, с. 14].

Загалом у психології та психотерапії автентичне визначається як усвідомлювані людиною риси її самості, Це своєрідна щира згода людини з тим, що такого роду особливості присутні у структурі її Я-концепції [2, с. 78]. Автентичність можна розглядати як якість особистості - індивідуальну природність людини, а також як характеристику діяльності, що відповідає внутрішній сутності суб'єкта дій.

Формування автентичності відбувається на підґрунті біологічних факторів (здатки, тип ВИД тощо), які згодом взаємодіють з психосоціальними (виховання, освіта, досвід). Так, у концепції життєвого шляху С. Л. Рубінштейн стверджував що справжнє, автентичне життя можливе лише у знаходженні зв'язків між одиничним І суспільним. Однією з таких життєвих ситуацій вибору та налагодження зв'язків є свідомий вибір професії га подальше становлення професіонала. За С. Л. Рубінштейном, особистість людини - це її життєвий шлях, її діяльність на цьому життєвому шляху, діяльність, здатна змінити не тільки життя людини, але і світ навколо неї [4, с. 18]. У цьому контексті прагнення до автентичності можна вважати одним із найважливіших аспектів зрілої особистості. Фахівець, що володіє цією рисою, може здійснювати успішну самореалізацію у професійній діяльності.

Таким чином, автентичність особистості фахівця є складним психічним новоутворенням, яке забезпечує цілісність його Я-концепції і регламентує моральні норми у професійній діяльності. Більше того, автентичність завдяки акумуляції унікальності та цілісності професійної самосвідомості суб'єкта праці, проявляється як ситуативно (через взаємодію з фаховим середовищем), так і узагальнено - через формування сенсу та мотивації професійної діяльності.

Для викладача психології автентичність є професійно значущою характеристикою, позаяк фахова майстерність педагога цієї спеціальності як представника психологічної науки базується першочергово на особистіших, а згодом на діяльнісних якостях. Оскільки автентичність уособлює гармонію внутрішніх індивідуальних характеристик та соціальної самопрезентації, то досягнення цієї риси викладачем психології можливе за умови правильного вибору професії, що розповсюджується на науковий, педагогічний та консультативний аспекти.

Активізація автентичності викладачем реалізується через дві потужні функції - рефлексивну та комунікативну. Перша, внутрішнього характеру, сприяє усвідомленню своєї фахової Я-концепції, відповідності зовнішнього іміджу професії своєму глибинному особистішому потенціалу, Зовнішня, комунікативна функція реалізується через відповідність змісту професійної діяльності (викладання, консультування) життєвим прагненням і стратегіям. Гармонія цих функцій є вдалим знаряддям досягнення професіоналізму психолога-консультанта, а також викладача психології, Російський дослідник Є. Осін наголошує на позитивній кореляції автентичності зі щирістю, відкритістю, чесністю людини, причому не тільки і не стільки стосовно інших людей, скільки щодо себе самої, того внутрішнього начала [5, с. 98] Накладаючи тези вищезгаданого психолога на обрану нами проблематику, зауважимо, що прояв автентичності викладача може епізодично фігурувати у його фаховій діяльності, якщо педагог не інтегрує свої переживання, отриманий професійний досвід у процес свого життя» І навпаки, автентичність у фаховій діяльності веде викладача психології до більшої особистішої автентичності, але водночас робить її менш вільною щодо суспільних запитів.

Євгеній Осін пропонує чотири умови для прояву автентичності особистості, як-от:

- усвідомлення або відкритість досвіду внутрішнього і зовнішнього, або чутливість до самого себе, здатність слухати себе;
- набуття довіри до себе або внутрішньої згоди зі своїми почуттями;
- набуття здатності до прийняття рішень, при цьому довіра до себе лежить в основі вільного вибору, будучи єдиним його «достовірним» критерієм;
- здатність діяти навіть у ситуації, коли «внутрішня очевидність» діяльності перестає бути людиною явною [5, с. 99],

Всі ці умови добре співвідносяться з особистістю та професійною діяльністю викладача психології, Гак усвідомлення професійного досиідл

реалізується через рефлексію, набуття довіри до себе супроводжує процес фахового становлення у його сприятливій продуктивній версії, організаційна та керівна функція педагога вишу щодо студентів передбачає довіру до себе та водночас відповідальність за власні рішення, а його гнучка поведінка уособлює наявність глибинних сенсів професійної діяльності (у ситуаціях неявної «внутрішньої очевидності»).

Стосовно викладача психології можна виокремити два провідних механізми досягнення ним автентичності щодо фахової діяльності це самоаналіз і саморозкриття, Обидва механізми зазвичай сприятливо сприймаються студентами, якщо кажуть, професія зобов'язує. З досвіду власного викладання та свідчення колег знаємо, що студенти зацікавлено сприймають ілюстрування наукових теоретичних тез прикладами з життя. При цьому важливо зберегти суверенність особистішого простору, який С, Нартова-Бочавер пов'язує з поняттям автентичності особистості. Дослідник позначає психологічну (особистісну) суверенність як здатність людини контролювати, захищати і розвивати свій життєвий простір, Особистісна суверенність базується на узагальненому досвіді успішної автономної поведінки, проявляється у переживанні автентичності власного буття (впевненості людини у тому, що вона поводить згідно власних бажань і переконань), почутті своєї доцільності у просторово-часових і ціннісних обставинах свого життя. Протилежна суверенності характеристика позначається дослідником як депривованість, яка проявляється у переживанні підпорядкованості, відчуженості, фрагментарності власного життя і характеризується складнощами у пошуку об'єктів середовища, з якими людина себе ідентифікує [6, с. 21]. Щодо викладача психології поняття особистісної суверенності як ознаки автентичності застосовне за умови правильного вибору фаху, адекватних професійних орієнтирів і цінностей, конструктивного переживання криз фахового розвитку та ефективної взаємодії з колегами й адміністрацією.

Якщо аналізувати ті перешкоди, що можуть завадити вираженню фахової автентичності викладача психології, то доречно згадати про щирість як базову ознаку. Так, вираження ним щирості на тлі взаємодії зі студентами має двоякий характер, оскільки може конфліктувати з принципами об'єктивного, рівного ставлення до всіх, створення сприятливого мікроклімату на занятті, що не завжди відповідає актуальному стану педагога. Проявами нещирості, а відтак і заблокованої автентичності викладача є його спроби сховатися за своєю професійною роллю, бо студенти відповідатимуть відчуженням. Загалом зауважимо, що саме регламентованість педагогічної діяльності може стати на заваді досягненню та вираженню його автентичності. Ця ситуація розгортатиметься особливо складно й навіть провокуватиме кризу фахової самореалізації у викладача психології, провідним мотивом професійної діяльності якого є не покликання, а, скажімо, самоствердження, побудова кар'єри тощо.

На заваді досягненню автентичності у фаховій діяльності може стати доволі розповсюджена риса педагогів, в тому числі й викладачів вищого навчального закладу в перфекціонізм. Соціальні стереотипи щодо педагога часто створюють ідеальну, виключно позитивну модель його особистості та діяльності, яка фокусується у надмірних вимогах та домаганнях викладача до себе у професії, що породжує неширу та негнучку поведінку. Це особливо актуально щодо викладача психології, очікування студентів до якого є апіорі високими, якого в першу чергу сприймають як «... особистість, а не постачальники знань» [7, с. 663].

Висновки. Отже, особистісна автентичність більшістю науковців тлумачиться як прийняття своїх унікальних характеристик, їх відповідність зовнішнім соціальним ролям. Автентичність викладача психології є сприятливою фаховою характеристикою, що забезпечує адекватне самосприйняття у професії, гармонізує професійну й особистісну **Я**- концепцію. Для студентів автентичний викладач слугує зразком педагога зі широю та водночас гнучкою поведінкою. Базовими механізмами досягнення автентичності викладачем психології є рефлексія та саморозкриття. Внутрішнім бар'єром досягнення автентичності викладачем психології у фаховій діяльності може стати перфекціонізм як риса його особистості, а зовнішнім - регламентованість педагогічної діяльності та стереотипність її соціального сприймання.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у виявленні та дослідженні внутрішніх чинників досягнення автентичності викладачем психології.

Література:

1. Словник української мови у 11 томах. Т. 1, К: Просвіта, 1970. С. 10.
2. Зливков В. Л. Термінологічні аспекти використання поняття «автентичність» у сучасній психологічній науці / В. Л. Зливков //Збірник наукових праць. Психологічні науки. Випуск 2.13 (109). С. 75- 79.
3. Бьюдженталь Дж. Искусство психотерапевта / Дж. Бьюдженталь. СПб.: Питер, 2001. 304 с.
4. Рубинштейн С. Л. Человек и мир / С, // . Рубинштейн. М ; Наука, 1997. 190 с.
5. Осин Е. П. Отчуждение как психологическое понятие / Е. И Осин // Третья Всероссийская научно-практическая конференция по экзистенциальной психологии: материалы конференции / Под ред. Д. А. Леонтьева. М.: Смысл, 2007. - С. 97-100.
6. Нартова-Бочавер С. К. Понятие аутентичности в зарубежной психологии личности: история, феноменология, исследования / С К Нартова-Бочавер // Психологический журнал. 2011 С. 18-29.
7. Столярчук О. А. Психологічні настанови студентів і магістрантів щодо ролі викладача у їх фаховому становленні / О. А. Столярчук / Актуальні проблеми психології: зб. наук. пр Інституту психології імені І С, Костюка

К ДІІ «Інформаційно-аналітичне агентство», 2013 /, X. Вип, 24. 6"
659-667

References:

- 1 *Slovník ukrajyn'skoyi movy: u 11 tomakh* T. I. K.,: Prosvita, 1970, S. 10.
- 2 Zlyvkov V. L *Terminalohichni aspekty vykorystannia poniattia «aventychnist» u sue has ni i psykholohichnii nauksi* 7 V. L. Zlyvkov 77 Zbirnyk naukovykh prats. Psykholohichni nauky. V. 2.13 (109). S. 75-79.
- 3 Bugental J F T *The art of the psychotherapist: How to develop the skills that take psychotherapy beyond science* / J, F T Bugental New York: Norton, 1987. 307 p.
4. Rubinshteyn S L C *he love ki mir* / S. L Rubinshteyn. M; Nauka, 1997 190 s.
- 5, Osin Ye N. *Otchuzhdenie kak psikhologicheskoe ponyatie* / Ye. N, Osin 77 Tretya Vserossiyskaya nauchno-prakticheskaya konferentsiya po ekzistentsialnoy psikhologii: materialy konferentsii 7 Pod red. D. A. Leonteva. - M.. Smysl, 2007
S. 97-100.
6. Nartova-Bochaver S. K. *Ponyatie autentichnosti v zarubezhnoy psikhologii lichnosti: istoriya, fenomenologiya, issledovaniya* / S. K. Nartova-Boc haver 77 Psikhologicheskij zhurnal 2011 -S. 18-29.
7. Stolyarchuk O A. *Psykholohichni nastanovy studentiv i mahistrantiv shchodo roli vykladacha u yikh fakhovomu stanovlenni* 7 O. A. Stolyarchuk 77 AktuaTni problemy psykholohiyi: zb. nauk pr Instytutu psykholohiyi imeni H, S. Kostyuka. ~ K. DP «Іnformatsiyno-analitychne ahentstvo», 2013. - T. X. Vyp. 24.
S. 659-667.

РОЗДІЛ IV. ПИТАННЯ ФІЛОСОФІЇ

УДК 1:316

ТЕОРІЯ ДИСКУРСУ Е. ЛАКЛАУ ТА Ш. МУФФ І Ї ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНУ ФІЛОСОФІЮ ПОСТМАРКСИЗМУ

Казак Є. О.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна, Київ

Розглянуто основні засади і терміни теорії дискурсу Е. Лаклау та Ш. Муфф і проаналізовано її вплив на формування соціальної філософії постмарксизму. Досліджено поєднання базису і надбудови у єдиному понятті дискурсу та теоретичні наслідки цього у вивченні соціальної структури суспільства та формуванні ідентичностей. Зазначено вирішальну роль політичного у соціальній теорії постмарксизму.

Ключові слова: дискурс, постмарксизм, ідентичність, Е Лаклау, ШМуфф